

Klír, Tomáš

Pozdní lokace ve středních Čechách

In: Klír, Tomáš. *Osídlení zemědělsky marginálních půd v mladším středověku a raném novověku*. Klápště, Jan (editor); Měřínský, Zdeněk (editor). Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2008, pp. 99-104

ISBN 9788073082512

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127481>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

11. POZDNÍ LOKACE VE STŘEDNÍCH ČECHÁCH

Zaniklého Kří ani sesterských Lhot se netýkají žádné lokační listiny. Pravděpodobně nebyly nikdy vydány, neboť Boček z Kunštátu nedisponoval plnými vlastnickými právy, nýbrž pouze uživatelskými. Vydavatelem těchto listin mohl být teoreticky jen panovník, jehož účast na lokačním podniku byla sotva v Bočkově zájmu. Pozornost se proto musí obrátit k lokačním listinám, které se alespoň časově a prostorově blíží době založení Kří kolem roku 1355.

11.1. Lokace nových vesnic

(obr. 1; tab. 11.02)

Ve 40.–50. letech 14. století je v rámci středních Čech listinně doložena lokace nových vesnic na Zbraslavsku a pak mezi Labem a pravým břehem Jizery. Druhá z obou jmenovaných oblastí hraničí s enklávou navátých písků u Sadské.

Stranou našeho zájmu do jisté míry zůstanou lokace na severozápadu středních Čech v okolí Rakovníka. Ty proběhly již dříve a listiny se buď nedochovaly, nebo jen v českých opisech (Řevničov) a stručných zmínkách (Hudlice). S interpretací a rozsahem lokací v jejich okolí jsou spojena úskalí nepřímých svědectví novověkých sídelních forem (Razím 1993; Pešková 2005).

11.1.1. Lysá

(obr. 5–6)

Území sevřené pravým břehem Jizery a Labe tvořilo kompaktní majetkový celek českých královen s centrem v Lysé, o jehož podobě jsme informováni díky aktivitám kněžny Guty koncem 13. století (RBM II, 661, č. 1534; *tamtéž II*, 669, č. 1557; *tamtéž II*, 697, č. 1624; srv. Šimák 1938, 817–818; Klápště 2005, 230; sídelní situace má nápadné analogie v Budyni nad Ohří; Zemlička 1980, 153).

Hospodářské jádro majetku lemovaly z jihu a západu nivní pásy Labe a Jizery, ze severu lesní komplex

zvaný Lipanský a ze západu les Na Doubravě. O kolonizaci Lipanského lesa informuje lokační listina vydaná českým králem roku 1341. Její text koreluje s pozoruhodným novověkým půdorysem vesnice Mladé (obr. 58), v rejstřících papežských desátků označované roku 1367 jako „*Mlada sive Plantatio*“.⁶⁰

Cílem lokačního záměru, jehož rizika nesli pražští patricijové, měla být velkoryse koncipovaná farní vesnice o 49 lánech, se 40 lány určenými pro jednotlivé poddanské usedlosti.⁶¹ O tušené náročnosti celého podniku svědčí osmiletá lhůta, bohatě vybavená rychta lokátorů a velice nízké stálé platy, které svou skromností nemají ve srovnání s ostatními posuzovanými lokacemi obdobu. Zákup v kombinaci s velkou rozlohou plánované plužiny zaručil vysoký obnos pro nominálního iniciátora akce – Jana Lucemburského. Sumu 160 kop gr.č. mu patrně po vydání listiny vyplatili přímo lokátoři.

Je otázkou, do jaké míry tato lokace souvisela s děním v těsném sousedství. Přibližně v téže době bylo zlistiněno panovníkovo svolení přenést dosavadní lokální centrum v Benátkách na opačný jizerský břeh (srv. Šimák 1938, 815).

11.1.2. Kostomlaty

(obr. 5–6)

O vesnicích a dalším příslušenství kostomlatského hradu kolem pol. 14. století nemáme jasnou představu, neboť nebyl důvod je jmenovitě a v úplnosti sepsat. Torzovité písemné prameny dokládají hrad (Mydlovary), ves Kostomlaty nebo Kostomlátky se závislým drobným šlechticem, les Na Doubravě a do roku 1351 také ves Drahelice (RBM IV, 689–690, č.

⁶⁰ Původní vesnice již neexistuje, neboť ustoupila v 19. století vojenském prostoru Milovice – Mladá – Boží Dar. Od roku 1910 kat. ú. Milovice.

⁶¹ Text lokační listiny pro Mladou má do jisté míry paralelu v jiné králově listině, ve které vysazuje ves Řevničov u Rakovníka (1325, novověký český opis RBM IV, 791, č. 2026).

1724; *tamtéž* V, 511, č. 1036; *tamtéž* V, 387, č. 683). Na základě absence dokladů jiných majetkových nároků lze za příslušenství Kostomlat považovat prostor labského pravobřeží při ústí říčky Vlkavy, tedy úsek mezi Drahelicemi (Nymburkem) a lesním areálem Na Doubravě (srv. *Šimák* 1938, 819–820). Ze severu by pak hranice tvořily Straky a Zboží pánů z Valečova (srv. *kapitola* 3.2), Čilec a Dvory (srv. *AČ* 35, 94, č. 25). Tuto majetkovou konstrukci potvrzují následné zmínky z přelomu 14./15. století, které jako majetek držitelů kostomlatského hradu uvádí i Lány.

Lokace nového sídla v lese Na Doubravě koreluje s aktivitami Bočka z Kunštátu na protějším břehu Labě. Vydavatelem dochované lokační listiny (1357) byl držitel kostomlatského hradu Půta (I.) z Častolovic a jméno nové vesnice Stratov.

Obsah listiny svědčí o jinak koncipované lokaci než v případě Mladé. Cílem byla vesnice o rozsahu necelých 18 lánů. O tušené realnosti záměru svědčí (i) absence lokátora – riziko nesl iniciátor, (ii) neobvykle vysoký zákup vyplácený přímo Půtovi, (iii) vysoké stálé platy a (iv) absence lhůty. Lokace se nezdála riziková a Půta mohl bez zprostředkovatele získat velkou zákupní sumu (ca 160 kop gr.č.) a pak menší, ale stále ještě vysokou částku v podobě každoročních stálých platů. Zároveň si udržel výnos pokut a jeho příjem nezmenšovaly žádné svobodné lány.

Písemné prameny dokládají uskutečněný lokační záměr Půty (I.) z Častolovic (připomínán 1346–1397), současníka Bočka z Kunštátu (připomínán 1350–1373). Oba vysoce postavené šlechtice spojuje prostorová distribuce pozemkového majetku táhnoucí se do východních Čech, popř. dále na Moravu. Nejzápadněji položenou část majetku představovaly pro Půtu právě Kostomlaty a pro Bočka Poděbrady.⁶² Od Prahy byly tyto hrady vzdáleny necelý den cesty pěšky. I přes pozdější rozdílné osudy, Bočka i Půtu charakterizuje pohyb na panovnickém dvoře, rozsáhlé majetkové a finanční aktivity (pro střední Polabí srv. *obr. 6*), stejně jako sídelní činnost (srv. *Plaček – Futák* 2006, 333ff.; výběrově také *AČ* 14, 493 ff.).

11.1.3. Zbraslavsko (*obr. 1*)

Sídelní aktivity zbraslavského kláštera ve 14. století objasňují studie Z. Boháče (zvl. 1966, 87–90) a především J. Žemličky (1974, 445–447). Lokační listina se dochovala pouze pro Trnovou, méně informací je k dispozici pro Líšnici. V případě Trnové nejsme informováni o rozsahu lokace, ale pouze o jejích detailech (zákup, platy, lhůta), u Líšnice naopak (36 lánů).

62 Pomíneme-li majetek v Praze – dům pánů z Kunštátu (srv. *AČ* 14, 505–506, č. 14).

Důležitý je konkrétní údaj o lokátorovi Líšnice, jenž měl pocházet ze sousední vsi Zlatník.⁶³

11.2. Lokace vesnic se starší sídelní tradicí (*obr. 1*)

Zde sledované problematiky se týká především lokační listina pro Straky a Zboží z roku 1361, jež se dochovala v českém opise (*Poděbradsko* 1912, III/2, 855–856). Obě vesnice tvořily izolovaný majetek pánů z Valečova sevřený mezi državou českých královen v Lysé a Půty (I.) z Častolovic. Nejstarší zmínka o Strakách pochází z roku 1323 (*RT II*, 193), ucelené majetkové informace ale nepřináší.

Náplní záměru dokumentovaného listinou bylo vysazení dvou sousedních vsí, Strak a Zboží, purkrechtním právem. Pozoruhodné jsou údaje o rozdílech v rozsahu uplatněných lánů (60 nebo 66 měřic) a také náznak o skutečné restrukturalizaci plužiny, jak ji snad evokují ještě novověké plány (*kap. 11.3.5*).

Druhým případem, na který lze upozornit, představuje Řevničov u Rakovníka. Jeho význam vystupuje v souvislosti s Mladou, neboť některé údaje uvedené lokační listinou jsou kvantitativně totožné a také vydavatel je stejný (panovník). Podstatnějším rozdílem je pouze odlišný výsevkový rozsah lánů (90 korců u Řevničova místo 72 u Mladé). I přes to se nabízí jedinečná možnost srovnat osudy dvou podobných záměrů, které byly realizovány ve zcela jiných podmínkách (*obr. 58*).

11.3. Výpověď novodobých pramenů (srv. exkurz *kap. 31.4*)

Všechny posuzované lokality spojuje totožný půdorysný princip sídliště s podélně protaženou návesní dispozicí. Ve všech případech se jedná o velké sídelní formy.

11.3.1. Stratov

(srv. *Škabrada – Vajdiš* 1984, *obr. 2*; *týž* 2003, *obr. 87*; *Smetánka – Klápště* 1995, *Fig. 3*) (*obr. 48–49*)

Na plánu císařského otisku (1842) je doložena typická sídelní forma s náznaky růstu. Půdorysná osnova vlastního sídliště je uzavřená a její dominantou je obdélná protáhlá náves orientovaná ve směru J-S. Její rozměry jsou 345/374 × 49/55m, šířka celého zastavěného areálu se zahradami ca 222m. Pásová plužina má všechny znaky délkového uspořádání a jejím jádrem je komplex záhumenicových parcel.

63 Z úvah vyčleňujeme Chotýš ostrovského kláštera, neboť se nejednalo o nové založení.

Vlastní vesnice leží na nejvýše položeném místě katastrálního území, citlivě zasazena na ostrůvku pleistocenní říční terasy, mírně mimo osu katastrálního území. Plužina pokrývá okolní nižší plochy, kde k povrchu vystupuje druhohorní křídový útvar (Holásek red. 1987; Brunnerová a kol. 1991). Intravilán zaujal minerálně chudé hnědé půdy, plužina bohatší pelosoly vytvořené na slínovcích (Tomášek red. 1990). Obecnou charakteristikou plužiny byla reliéfní i půdní uniformita a vyšší ohrožení úrody během suchých let.

Plán stabilního katastru neukazuje podstatnou složku hospodářského systému Stratova – izolovaně ležící lužní lesy v labské nivě, vzdálené přes 1 km od vlastní plužiny. Vzhledem k prostorové vzdálenosti a izolovanosti se nestaly součástí novověkého katastrálního území Stratova, přestože náležely obci a představovaly její pastviny. Tato skutečnost upozorňuje na nebezpečí, které je se stabilním katastrem spojeno – není vždy zdrojem spolehlivých poznatků o hospodářském zázemí vesnice.

Polohu stratovských občin ukazují raabizační mapy poděbradského panství a mapy zachycující hradišský lesní revír a regulaci Labe (SOBA, fVP, inv. č. 4 957–4 958; 4929). Občiny se rozkládaly přímo proti Hradištku a byly sevřené starým labským meandrem. Lze s nimi pravděpodobně spojit zprávu lokační listiny o průhonu směrem k Labi a pastvinách u řeky „*unum insuper laneum pro comunitate libere... communitatem usque ad aquam et in aqua absque omni aliorum impedimento...*“ (RBM V, 387, č. 683). Kolonizace Půty z Častolovic a Bočka z Kunštátu se tak v nivě u Hradištku setkaly.

11.3.2. Mladá

(obr. 50–51; 58)

Novověký plán (1842) ukazuje vesnický půdorys, který stojí v protikladu k velikosti zázemí. Malý rozsah orných ploch naproti tomu koreluje s redukovanou sídelní formou.

Obdélná návěs s kostelem sv. Kateřiny je orientována ve směru JJZ – SSV a její délka činí 1100 m. Jižní část je široká 250 m a severním směrem se stupňovitě rozšiřuje na 320 m. Mezi dvorovými parcelami lze vyčlenit ty, na které navazuje záhumenicová parcela. Tyto parcely představují jádro vsi před sídelním růstem ve 2. pol. 18. a v 1. pol. 19. století (Vojáček 1930/31). Centrální prostranství není dvorovými parcelami obestavěno celé – J a JV část zůstávala k roku 1842 ještě volná. Vesnice leží uprostřed katastrálního území, které na JV rozšiřuje ucelená drážba kolem barokního dvora Boží Dar.

Soudobý rozsah plužiny koreluje s geologickými a půdními podmínkami, neboť se vyhýbá suchým písčitém hřebenům na rozvodí mezi Jizerou a Labem

(Hradecká red. 1993; Havlíček a kol. 2001). Jádrem plužiny jsou komplexy částečně záhumenicových pásových parcel, které jsou rozrušeny lesními celky. O původním větším rozsahu plužiny a jejím přesahu do lesních ploch vypovídá (i) síť polních cest, které ignorují rozdíl mezi lesem a plužinou a (ii) způsob prolínání lesních ploch a plužiny.

V případě Mladé stojíme před redukovanou velikou sídelní formou, kterou postihly výrazné regresivní procesy. Výsledkem se stala torzovitá pásová plužina délkového charakteru, která se omezila pouze na úrodné plochy a zbytek areálu pokrýval les. O zemědělské sterilitě plužiny Mladé hovoří také zařazení do 8. třídy Tereziánského katastru.

Nejstarší podrobné zprávy o Mladé začínají v 60. letech 16. století. Pozemkové knihy zaznamenávají 13 různě velkých usedlostí a obtížně překonávané sociální úhory. Podrobné popisy pozemků pravidelně uvádí proměnlivý poměr mezi trvale ornými pozemky, lada a porostlinami. Zápisy pro jednotlivé usedlosti končí v letech 1599–1631 (Vojáček 1929/30).

Berní rula uvádí ves Mladou s ca 9,5 lány (6 sedláků, 6 chalupníků; 680 strychů), ale bez jediné osazené usedlosti. Ostatní vesnice v okolí vykazovaly již 50–100% osazení (BR 18–19, 126; panství Benátky nad Jizerou).

Po třicetileté válce byla ves znovu osidlována (Vojáček 1930/31). V letech 1674–1682 vrchnost obnovila 8 usedlostí a ke každé vyměřila 18 kop záhonů porostlin, které byly postupně mýceny, přeměňovány v paseky a pak teprve v orné pole (srv. kap. 32.2). Pozemkové knihy zaznamenávají několikaletou lhůtu a časté zběhnutí poddaných. Velikost nových usedlostí neodpovídala předválečnému stavu.

Mladá představuje vesnici s padesátiletým sídelním hiátem v 17. století. Její majetková struktura se změnila. Formální změnu nebo kontinuitu sídelní formy nelze doložit, ani vyvrátit.

Původní středověký záměr dělí od novověkého stavu hluboký předěl (40/49 lánů → 9,5 lánů), jehož odrazem je i pozoruhodně neadekvátní sídelní forma. Nepřiměřený rozsah novověké návěsi nelze přímo ztotožnit se středověkou situací. Neobvyklá šíře (250–320 m) při délce přes 1 km vzbuzuje spíše dojem, že původní dvorové parcely byly novověkou návěsí pohlceny (srv. tab. 11.01; šíře zastavěného areálu dvorových parcel u vesnic uvedených níže – 220, 222, 250, 318, 450 m).

11.3.3. Líšnice

(srv. Zemlička 1974, 446; Boháč 1966)

(obr. 52)

Novodobý plán (1840) znázorňuje typickou základní sídelní formu. Intravilán má uzavřený půdorys a dvorové parcely jsou uspořádány kolem vodoteče vinoucí

se středem protáhlé návsi s orientací přesně Z-V. Její délka činí 576m, šířka zužující se západní části dosahuje 58m, obdélná východní část je široká 87m. Šíře zastavěného areálu s dvorovými parcelami dosahuje 318m. Pásová plužina má délkového uspořádání. Její jádro tvoří záhumenicové parcely běžící až k hranicím katastru, na které se po obou stranách kolmo (východ), nebo paralelně (západ) napojují další tratě. Významná část plužiny je zalesněna při zachování pásové parcelace, menší část se skládá z blokových, částečně již fragmentarizovaných parcel.

Vesnice je situována přesně do ideálního středu katastrálního území.

11.3.4. Řevničov

(obr. 53; 58)

Lokační listina pro Řevničov pochází již z roku 1325. Do souboru posuzovaných lokalit byla přesto zařazena, a to pro velkou podobnost s Mladou. Řevničov reprezentuje zvláštní skupinu vyhraněných velkých sídelních forem na Rakovnicku, o které jinak hovoří především novověké kartografické prameny. Z toho důvodu zůstane tato skupina jako celek stranou (srv. *Razím 1993*; retrogresivní nekritickou analýzou půdorysů se zabývala *Pešková 2005*).⁶⁴

Novověká situace Řevničova (1841) ukazuje důsledně a plně uplatněnou velkou a uzavřenou sídelní formu ve stadiu růstu. Její jádro představuje obdélná návěs, která je orientována přesně ve směru J-S. Uprostřed návěsního prostoru s rozměry 728×91m je situován kostel. Šířka zastavěného areálu s dvorovými parcelami dosahuje 450m. Pásová plužina bez záhumenicových parcel má všechny charakteristické rysy traťového uspořádání.

Vesnice je položena přesně do ideálního středu plužiny, která je na JV lemována rozsáhlým lesním komplexem.

Je otázkou, zda-li lze s vydáním listiny spojit také restrukturalizaci sídla. Listina může odrážet již dříve vzniklou situaci a jejím cílem mohl být jen finanční zisk iniciátora. V každém případě listina vyjadřuje představu, která se vztahovala k situaci kolem roku 1325.

11.3.5. Straky a Zboží

(obr. 54)

Novověký katastrální plán dokumentuje zajímavou situaci dvou sídelních jednotek vzájemně propojených jednotně koncipovanou plužinou. V jejím centru leží

Straky, v excentrické poloze Zboží (nazývané též Zbožíčko; srv. *Profous – Svoboda 1957, 749*). Straky představují velkou půdorysnou formu, Zbožíčko naopak malou. Obě uzavřené a v 19. století ve stadiu růstu.

Strakám dominuje velkorysý obdélný protažený návěsní prostranství o rozměrech 450×58m. Orientace sídliště sleduje směr přílehlající Vlkavy SV-JZ, ke které běží dvorové parcely usedlostí v jedné řadě. Šíře zastavěného areálu činí ca 220m. Dvorové parcely ve Zbožíčku jsou uspořádány kolem malého, úzkého a obdélného prostranství vzbuzujícího dojem širší ulice. Jeho orientace opět respektuje vodní tok ve směru SSV- JJZ. Pásová plužina má charakteristické rysy traťového uspořádání bez záhumenicových parcel. Do osnovy plužiny jsou začleněny bloky na okrajích.

Je otázkou, jaké události lze spojit s vydáním listiny z roku 1361. Odpověď zůstává stejná jako u Řevničova.

11.4. Shrnutí

Písemné prameny spolehlivě dokládají lokaci nových vesnic v těsném kontaktu s enklávou navátých písků u Sadské, pouze na opačném labském břehu.

Lokace Stratova probíhala současně s počátky Kří a ostatních Lhot. Iniciátorem těchto podniků byl (i) Půta z Častolovic, osoba blízká Bočkovi z Kunštátu, a (ii) panovník, alespoň nominálně. Ve stejné době, ale poněkud vzdáleněji, proběhla lokace některých vesnic Zbraslavského kláštera.

Lokační listiny upozorňují na vysoké finanční zisky, které iniciátorovi plynuly díky zakupu, stejně jako přenos hospodářského rizika na lokátora.

Současně s lokací nových vesnic byla některá starší sídla vysazována emfyteutickým právem, což mohlo být doprovázeno restrukturalizací plužiny.

Posuzované lokality představují na novověkých plánech rozdílné tvary téže sídelní formy, kterým je společná půdorysná osnova vlastního sídliště. Dvorové parcely jsou uspořádány kolem obdélně protáhlého návěsního prostranství, kterému někdy dominuje kostel nebo rybník. Pro nové lokace jsou charakteristické záhumenicové parcely a délkové prvky v uspořádání plužiny. Naopak nově lokovaná sídla se starší tradicí vykazují typické traťové formy plužiny bez vazby na dvorové parcely (srv. *kap. 28.2.1*).

Pozoruhodná je komparace s výsledky jednotlivých záměrů z let 1325/1341–1361. V dlouhodobé perspektivě byly záměry naplněny u obou lokací starších sídel (Řevničov, Straky – Zboží). Naopak u nově založených vesnic lze v jednom případě doložit přecenění hospodářského potenciálu území, s čímž souvisí neadekvátní výběr sídelní formy (Mladá). Ta se stala torzem a pozoruhodným dokladem půdorysné

⁶⁴ V. Razím vyčlenil skupinu na základě novodobých plánů. Přístup v této disertační práci je opačný, neboť studujeme podobu sídel, jejichž počátky dokumentují časově blízké středověké listiny.

Tab. 11.01. Pozdní lokace ve středních Čechách – stav sídel 1778/80 nebo 1842.

Název	Délka návsi (m)	Šířka návsi (m)	Šířka s dvorovými parcelami (m)	Tvar/stadium sídelní formy srov. kap. 31.4.	Plužina
Mladá	1100	250–320	-	Omezená/ redukována	Délková
Stratov	374	49–55	222	Základní	Délková
Líšnice	576	58–87	318	Základní	Délková
Přední Lhota	690	45–65	235	Omezená/ redukována	Délková
Písková Lhota	650	46–52	240	Základní	Délková
Kostelní Lhota	700	40–50	238	Základní	Délková
Vrbová Lhota	600	45	180	Základní	Tratová
Řevničov	728	91	450	Vysoká/ doplňková	Tratová
Straky – Zboží	450	58	220	Vysoká/ doplňková	Tratová
Václavské náměstí	677,4	61,6		(Lorenc 1973, 69)	

Pozn: Do tabulky jsou pro přehled zahrnuty i Lhoty u Poděbrad, jejichž popis a formálně-majetková analýza je obsažena v kapitole 5.5. Pro evokaci velikosti návsního prostoru je přidán rozsah Václavského náměstí, jak je odhadován pro 2.pol. 14. století.

dezintegrace způsobené procesy pustnutí a zániku. Iniciátor však nenesl hospodářská rizika, a nadhodnocená sterilní plocha mu přinesla zisk. Další lokalita představuje stagnující sídelní formu (Líšnice). Líšnici i Mladou spojuje racionální založení s centrálně situovaným sídlištěm. Citlivé založení respektující přírodní danosti naopak představuje lokace Stratova, jejíž perspektivu ostatně odhadl již iniciátor Půta (I.) z Častolovic. Přírodní podmínky plně respektují také Straky a Zbožíčko.

Sledované lokality ukazují způsob růstu typický pro uzavřené sídelní formy. Dvorové parcely maximálně využívají prostor při návsi a nové si následně vynucují nově založené prostranství volněji připojené ke staršímu (Řevničov, Straky, Zbožíčko). Výsledkem se staly komplexní půdorysy.

Tabulka 11.02. Přehled pozdních lokací ve středních Čechách.

současný název	Řevničov	Mladá	Stratov	Třnová	Líšnice	Straky a Zbožičko
pramen	RBM IV, 791, č. 2026	RBM IV, 414, č. 1032	RBM V, 387, č. 683	RBM IV, 475–477, č. 1191	LKZ 55–52, č. 99.	Poděbradsko 1912, III/2, 855–856
rok	1325	1341	1357	1342	1342/1345	1361
lokátor	král (Jan Lucemburský)	král (Jan Lucemburský)	Půta z Častolovic	Zbraslavský klášter	Zbraslavský klášter	Páni z Valečova (Mikuláš ?)
místo	Přibyslav Scheder, (lidé už osedli a ti, kteří se osídlit chtěli)	Meinlin a Václav, bratři Rokycanští	–	Petr a Oldřich z Kosofe	Jakub, nychtář ze Zlatník	–
lánový rozsah	–	Les Lipanský (lippanský)	Les Doubrava (nadubrawye)	Les Třnová (Třnowa)	Lešnice	–
lán	48	49	18 bez 5 prutů	–	36 lánů	–
právo	90 korců	72 korců	64 jiter kourimské míry	72 korců pražské míry	–	60 korců (Straky) 66 korců (Zbožičko)
kostel	purkrechtní	emfiteutické – německé	emfiteutické – německé	emfiteutické	–	purkrechtní – výsadní (právo města Nymburka)
rychtář	2 lány svobodné	3 lány svobodné	– desátky – 1 měřice ovsu – 1 měřice žita – podymné po 3 hal.	– 1 lán svobodný	–	–
rychtář	3 (4) lány svobodné – krčma, pekař, řezník, kovář, švec, pasyří, lazebník – mlýn – zahrada 6 korců – louka 6 korců	3 lány svobodné – krčma, pekař, řezník, kovář, švec, krejčí	–	2 ½ lánů svobodných – krčma, řezník, pekař, švec, kovář, lazebník – lov, pláchnictví, rybolov – 2/3 pokut	–	1 lán svobodný 1 lán za poloviční plat – lázeň, kovář, krejčí, řezník, tkadlec, pekař – 1/3 pokut z menších provínění (krčma zvlášť Duchkovi, Straky, plat 2 kopy ročně)
obec	3 lány	3 lány	1 lán průhonu k vodě (Labi)	1 lán pastvin 3 pruty průhon	–	řeka, 1/3 lánů (Straky) ½ lánů (Zbožičko)
zákup z lánu	–	4 kopy	9 kop ve 3 splátkách (1x ve 3 letech)	2 kopy ve 4 splátkách (2x ve 2 letech)	3 kopy	–
plat z lánu	56 gr. (1 hřívna) 28 a 28 gr. (sv. Jiří, sv. Havel) – 6 korců žita – 8 korců ovsu – 8 kuřat	48 gr. 24 a 24 gr. (sv. Jiří, sv. Havel)	50 a 50 gr. (sv. Jiří, sv. Havel) – 1 měřice obilí – 2 kuřata	64 gr. (1 hřívna) 32 a 32 gr. (sv. Jiří, sv. Václav) – 2 kuřata (sv. Markéta) – 3 gr. (sv. Benedikt) – podymné 6 malých peněz	–	120 gr. (60 a 60 gr. (sv. Jiří, sv. Havel) – 1 slepice (Štědrý den) – ½ stychu ovsu (Štědrý den)
lhůta	12 let	8 let	–	6 let	–	–